

Programa Erasmus+ per al PAS del CRAI

**Informe de la beca de mobilitat a la Freie
Universität Berlin Bibliothek**

(Curs 2024-2025)

<i>Nom del participant</i>	Carlos Palacio Aniés
<i>CRAI Biblioteca o Unitat</i>	Gestió de la Col·lecció
<i>Institució i país de destí</i>	Freie Universität Berlin, Alemanya
<i>Dates d'estada a la universitat estrangera</i>	Del 4 al 8 de novembre de 2024

Sumari

Introducció.....	3
La Freie Universität Berlin Bibliothek	3
La visita:	5
Dia 1	5
Dia 2	6
Dia 3	7
Dia 4	12
Dia 5	13
Valoració final de la visita	13

Introducció

El motius de l'elecció de la **Freie Universität de Berlin** per l'estada Erasmus són diversos. Per una banda és una Universitat d'unes dimensions similars a les de la Universitat de Barcelona. Té 33.900 estudiants de grau pels 41.078 de la UB, 4.730 membres de staff pels 2.608 de la UB, 79 graus i 176 màsters universitaris pels 72 graus i 173 màsters universitaris d la UB, 16 Facultats i 14 biblioteques per les 17 Facultats i 16 biblioteques de la UB (curs 2023/2024). Al seu sistema de biblioteques treballen unes 300 persones, per les al voltant de 200 que formen part del CRAI de la Universitat de Barcelona.

El seu sistema de gestió bibliotecària és ALMA / PRIMO d'ExLibris, el mateix que tenim al CRAI de la Universitat de Barcelona des de 2021. Porten més anys d'experiència que nosaltres i la persona de contacte forma part del grup de treball de producció d'ALMA de l'International Group of ExLibris Users (IGELU), com a especialista en adquisicions i Analytics. Aquesta va ser una de les raons principals per les que em vaig posar en contacte amb la institució per sol·licitar una estada a la biblioteca a través d'un Job Shadowing. Després de diversos missatges amb Simone Schütte, responsable de recursos humans de la biblioteca, van acceptar la meva sol·licitud, i em van donar accés a la seva wiki per tal de poder compartir documents i calendari.

La Freie Universität Berlin Bibliothek

La **Freie Universität de Berlin** es va crear l'any 1948 per la iniciativa d'estudiants i professors berlinesos, i amb el suport d'aliats nord-americans, com a resposta a la persecució que alguns estudiants crítics van tenir per part de la universitat situada en el llavors sector soviètic. La Freie Universität es va crear amb l'objectiu que els seus membres poguessin estudiar, ensenyar i investigar lliures d'interferències polítiques. És una universitat particularment compromesa amb els principis de veritat, justícia i llibertat. Des de 2007 la Freie Universität és una de les universitats alemanyes d'excel·lència, i des de 2019 és membre de la Berlin University Alliance juntament amb la Humboldt Universität zu Berlin, la Technische universität i la Charité - Universitätsmedizin.

Henry Ford Building de la Freie Universität Berlin

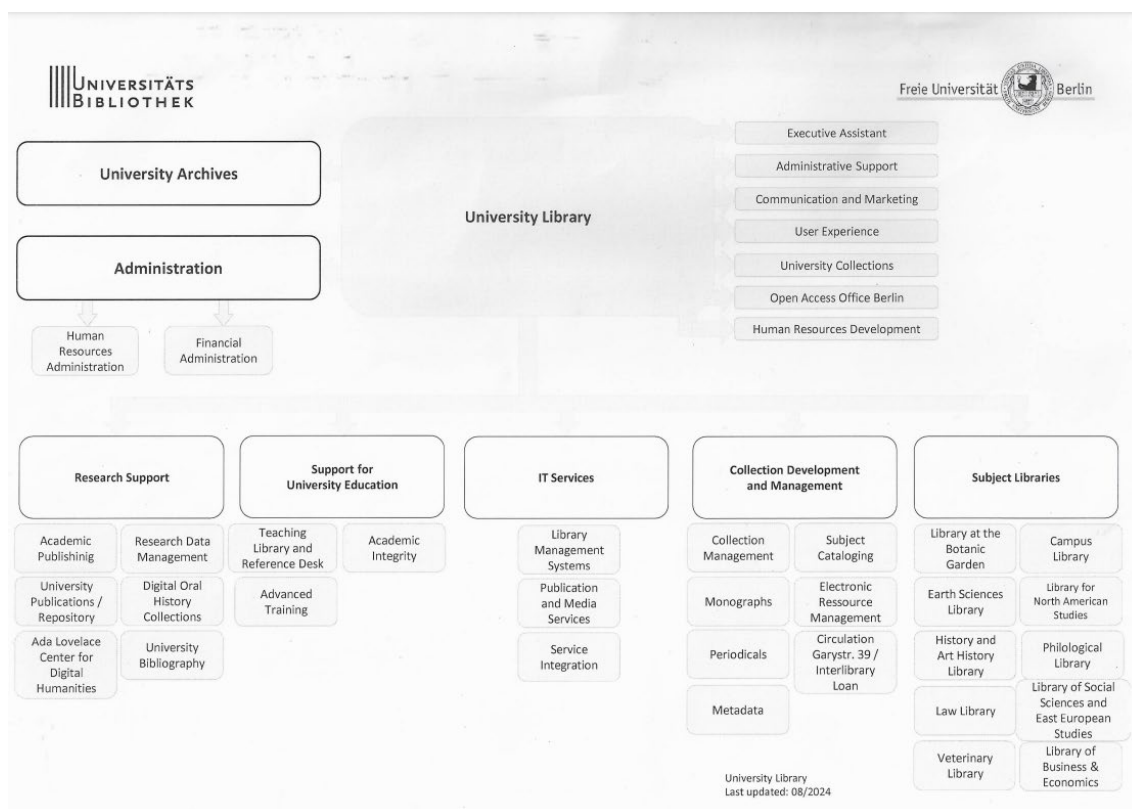
La **Freie Universität de Berlin Bibliothek** es va crear a partir de les biblioteques de departament de la universitat. En aquest moment disposa de 14 seus repartides per tot el Campus, amb 7 milions de fons individuals (llibres, ebooks, revistes, bases de dades, etc.), un sistema central Primo, un repositori institucional Refubium i al voltant de 3.600 espais de treball, individuals i en grup, repartits per el tot el Campus. Les [14 biblioteques](#) són les següents:

- Central Library
- Campus Library
- Philological Library
- Law Library
- Library of Economics
- Library of Social Sciences and East European Studies
- Library for North American Studies
- History and Art History Library
- Earth Sciences Library
- Library at the Botanic Garden
- Veterinary Library
- Theater Studies Library
- Meteorology Library
- University Archives

La visita

Dia 1

El primer dia de la visita vaig ser acollit per **Leon Krauthasen**, responsable de l'equip de recursos electrònics i gestor d'ALMA a la biblioteca de la Freie Universität de Berlin i per **Mario Kowalak**, responsable de l'àrea de Gestió de la col·lecció i de recursos electrònics. Em van presentar el programa de reunions i visites que tindria durant la setmana i em van mostrar l'estructura i organigrama de la biblioteca:

Organigrama de la Freie Universität Berlin Bibliothek

A continuació em vaig reunir amb el **Christian Lapschine**, de l'àrea de gestió de recursos electrònics, que em va explicar la gestió de les **llicències** a ALMA i unes petites nocions sobre les estadístiques d'ús dels recursos electrònics. Vam posar en comú la gestió de les llicències entre ambdues institucions, i vam arribar a la conclusió que seguim processos de treball similars. Seguim el mateix patró de llicències, però distinta organització dins ALMA. Ells posen una llicència per recurs, i nosaltres entrem una llicència individualitzada cada any. Tenen les mateixes problemàtiques que nosaltres, pel que fa a la redacció de les notes no incloses dins els termes establerts, el que genera molt soroll per l'usuari final de PRIMO:

VIEW IT	De Gruyter online	LIZENZ VERBERGEN
DETAILS	Lizenzbedingungen	
ZUSÄTZLICHE S...	Berechtigte Nutzer - Definition: Autorisierte Nutzer sind: a) Einzelne Nutzer, die durch eine autorisierte Einrichtung berechtigt sind, die Informationsangebote der autorisierten Einrichtung on-site oder off-site (via „Remote Access“) durch gesicherte Authentifizierungsmethoden zu benutzen, und derzeit Studierende (in grundständigen und postgradualen Studiengängen bzw. als Doktoranden oder Gaststudenten), Angehörige des Lehrkörpers (inklusive Gastwissenschaftler), weitere Beschäftigte (im unbefristeten sowie befristeten Arbeitsverhältnis), Auftragnehmer oder registrierte Benutzer der autorisierten Einrichtung sind. b) Personen, die gegenwärtig eines der oben genannten Kriterien nicht erfüllen, aber für die Nutzung der Informationsdienstleistungen der Einrichtung von Computer-Arbeitsplätzen innerhalb der Räumlichkeiten zugelassen sind („Walk-in Users“), gelten nur für die Dauer des Aufenthalts als autorisierte Benutzer. c) Für Material, das per moving wall prinzipiell flächendeckend, d.h. für alle autorisierten Einrichtungen im Sinne einer Nationallizenz freigeschaltet werden kann, können auch Privatpersonen mit ständigem Wohnsitz in Deutschland, die sich durch ein geeignetes Verfahren registriert haben, freigeschaltet werden, solange eine solche Registrierung gültig bleibt.	
EXPORTIEREN	Simultane Zugriffe: ja Simultane Zugriffe - Notiz: Die Anzahl der autorisierten Nutzer, die gleichzeitig auf das lizenzierte Produkt zugreifen können, ist nicht beschränkt. Weitere Einschränkungen für bestimmte Nutzergruppen: Für Material, das per moving wall prinzipiell flächendeckend, d.h. für alle autorisierten Einrichtungen im Sinne einer Nationallizenz freigeschaltet werden kann, können auch Privatpersonen mit ständigem Wohnsitz in Deutschland, die sich durch ein geeignetes Verfahren registriert haben, freigeschaltet werden, solange eine solche Registrierung gültig bleibt. Notiz - externer Benutzer: Personen, die gegenwärtig eines der oben genannten Kriterien nicht erfüllen, aber für die Nutzung der Informationsdienstleistungen der Einrichtung von Computer-Arbeitsplätzen innerhalb der Räumlichkeiten zugelassen sind („Walk-in Users“), gelten nur für die Dauer des Aufenthalts als autorisierte Benutzer Copyright-Vorbehalt: Ja Anwendbares Recht: Es gilt das Recht der Bundesrepublik Deutschland mit Ausnahme des UN-Kaufrechts. Zitierhinweis: Es gelten die allgemeinen Zitierregeln. Die Lizenznehmer und die	

Visualització de la llicència a PRIMO

El flux de treball és bastant similar: sol·licitud a l'editor, signatura per part del cap de Gestió de la col·lecció (en el nostre cas és Direcció qui les signa) i introducció en ALMA que també fa les funcions d'arxiu del pdf signat.

Les **estadístiques d'ús** les tenen menys treballades que nosaltres. Disposen d'un únic informe on es poden trobar totes les estadístiques per plataforma, any i mètrica utilitzada. Nosaltres desglosem les dades més, ho fem per tipus de document: Revistes, llibres i bases de dades, per títol, a més de per plataforma i any. Tenim un informe molt més complex i elaborat.

Dia 2

El segon dia em vaig tornar a reunir amb **Leon Krauthasen**, amb qui vam fer una sessió monogràfica sobre **ALMA**. La Freie Universität de Berlin disposa de 2 estàncies a ALMA. No tenen una Network Zone com nosaltres, el que fa que utilitzin una manera distinta de catalogar i introduir registres a ALMA que nosaltres. La Freie Universität de Berlin i altres 3 biblioteques universitàries de Berlin participen en el catàleg comú de Baviera *Bavarian State Library*, que funciona amb el programa Aleph. Fan servir perfils

d'integració per introduir dades al catàleg central. Amb els editors Springer Nature i De Gruyter el perfil d'integració incorpora les dades directament de l'editor i inclou els portafolis de manera automàtica a les col·leccions d'ALMA. No fan servir Autoholdings com sí que fem nosaltres.

Les **adquisicions** a ALMA les tenen descentralitzades. Cada biblioteca disposa d'un pressupost amb el que compren qualsevol tipus de document i en qualsevol format (llibres o revistes, en paper o electrònic). Les biblioteques inicien i finalitzen les comandes, fan la recepció / activació i la facturació. La biblioteca central, on jo vaig fer l'estada, disposa d'un pressupost central on estan tots els paquets principals de revistes (Elsevier, Springer, Wiley...) i de llibres (inclosos els EBAs). Tenen el SAP integrat a ALMA amb un perfil d'integració.

Els bibliotecaris no tenen accés a **Analytics**, sinó que el seu equip de tecnologies ha fet una pàgina personalitzada i organitzada en seccions allotjada al seu servidor a la que poden accedir amb una autenticació i on poden consultar els informes als que tenen permís d'accés. Disposen d'un gran panell amb les dades generals que demana la xarxa de biblioteques universitàries alemanyes.

Dia 3

El tercer dia em vaig reunir amb el **Sean Nowak**, de l'equip de recursos electrònics i responsable de la selecció i compra de paquets de llibres electrònics sota la modalitat EBA (Evidence Based Acquisition). Em va fer una introducció històrica de la Universitat i de les biblioteques universitàries de la Freie Universität de Berlin. Després em va explicar com es fa el procés de compra dels paquets de monografies. Ell només s'encarrega de la selecció, contractació i llicència amb els editors. Ni tan sols disposa d'accés a ALMA, la seva feina té més a veure amb processos de negociació i acords. Quan acaba fa l'acord i li envien la llicència, li envia al Mario Kowalak perquè la signi, i ell la envia al Christian Lapschine perquè l'entri a ALMA. Tenen una estructura molt més compartimentada que nosaltres, amb feines més específiques per a cada bibliotecari.

Després de dinar vam fer la visita amb el Leon Krauthasen a dues de les principals biblioteques de la Universitat, la Philological Library i la Campus Library, així com a la biblioteca on es troben els serveis centrals de la biblioteca, la Central Library:

La **Philological Library** és una biblioteca dissenyada per l'arquitecte Norman Foster i oberta al públic l'any 2005. És un edifici emblemàtic amb forma de cervell, i conegut com "The Berlin Brain". Disposava d'un fons especialitzat en les diverses filologies impartides a la Freie Universität de Berlin:

Philological Library: exterior "The Berlin Brain"

Philological Library: interior des del 4rt pis

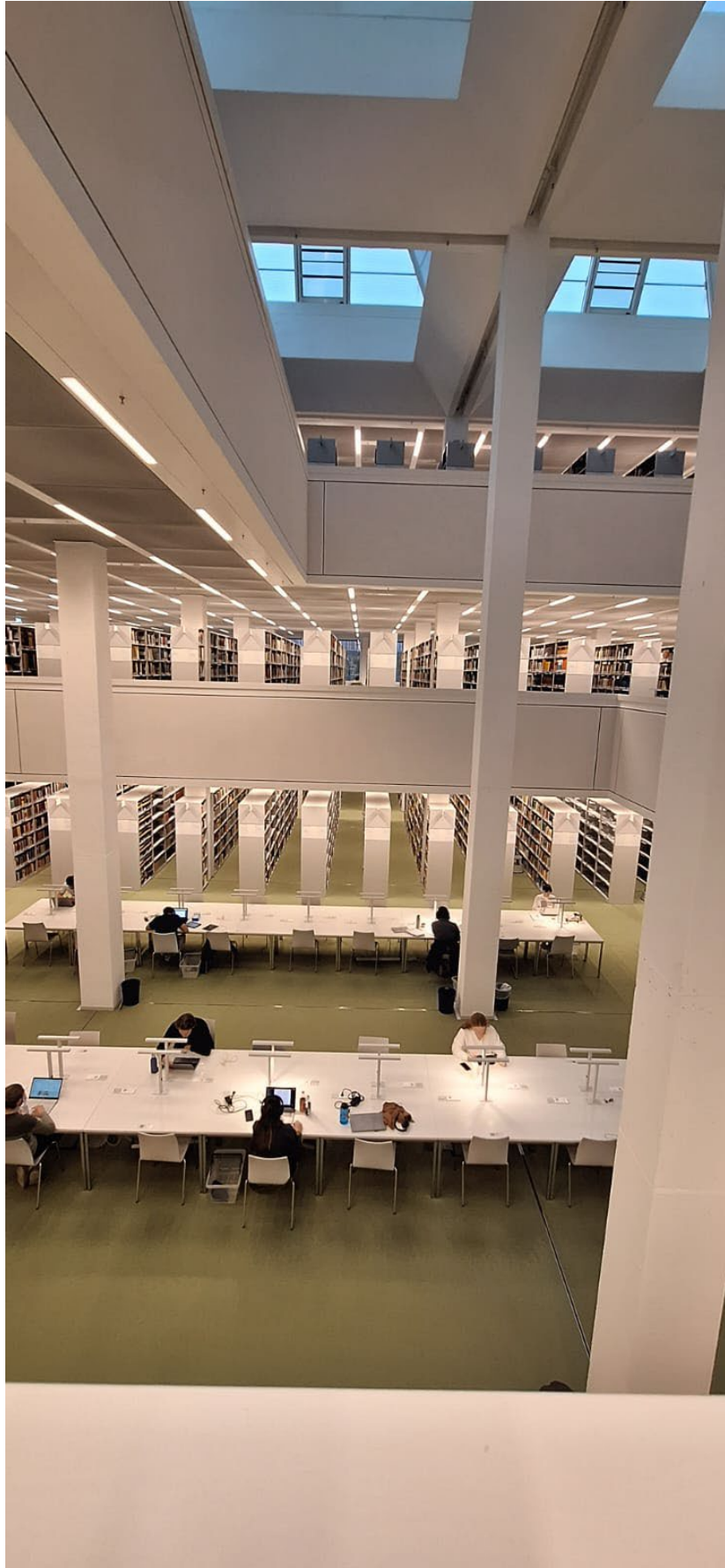

Philological Library: interior des de l'entrada

La **Campus Library** és l'última biblioteca oberta a la Freie Universität de Berlin, en 2022. És la biblioteca més gran de la universitat i inclou fons de diverses disciplines: ciències, estudis culturals, educació, matemàtiques, ciències de la computació i psicologia.

Campus Library: interior, part antiga

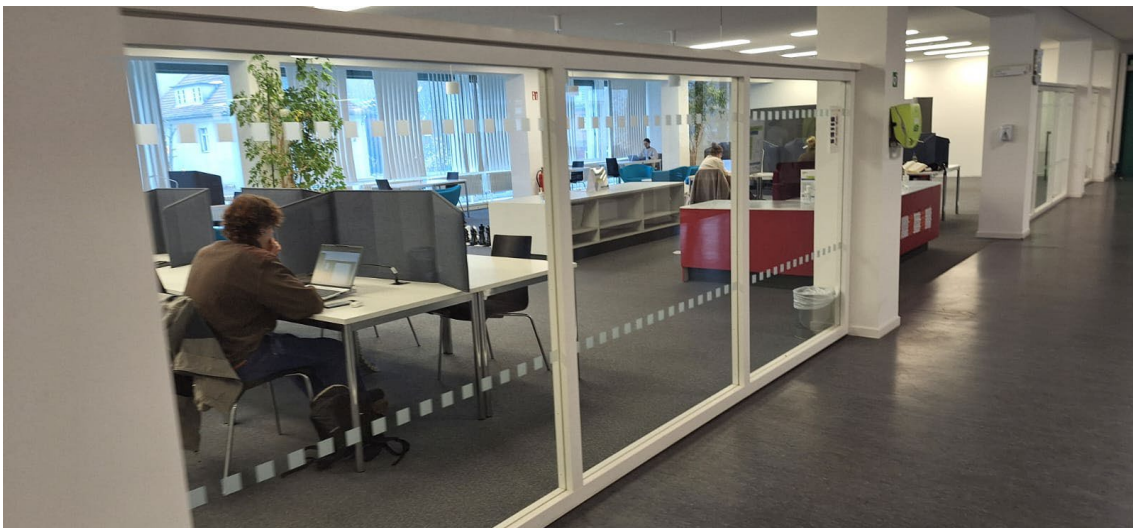

Campus Library: interior, part nova

Per últim vam completar la jornada amb la visita a la **Central Library**, la biblioteca situada a l'edifici dels serveis centrals de la biblioteca, molt més petita que les anteriors. Aquesta biblioteca té la particularitat que ha retirat tot el paper, i s'ha convertit en una sala d'estudi amb diversos espais de treball.

Central library: interior

Central library: interior

Central library: sala de treball

Dia 4

El quart dia em vaig reunir amb el responsable de Gestió de la col·lecció i recursos electrònics, **Mario Kowalak**, amb qui vam intercanviar informació general i dades de la seva unitat. La Freie Universität de Berlin treballa amb un pressupost de 5 milions d'euros, dels quals més de 3 milions van a la biblioteca central. La Central Library és l'encarregada de gestionar el pressupost central de subscripcions, on entren els principals paquets de llibres i revistes subscrits per la biblioteca. La resta del pressupost es reparteix entre les altres 13 biblioteques i els més de 80 departaments que gestionen els pressupostos. En total un 90% de les compres són de documents electrònics, i durant els últims anys han reduït fins a 0 el total de subscripcions en paper. Si alguna biblioteca individual vol comprar una revista en paper, ho pot fer amb el seu pressupost.

La Freie Universität de Berlin es troba amb les mateixes problemàtiques que tenim a les biblioteques universitàries, com és l'augment del pressupost cada any, el que obliga a la cancel·lació de subscripcions any rere any. Aquesta problemàtica s'ha vist accentuada durant els últims anys per la incorporació dels acords transformatius. Estan buscant fórmules per pal·liar aquest excés de despesa.

Pel que fa amb altres aspectes generals:

- No fan licitacions, poden comprar amb qualsevol editor o llibreria, no necessiten estar homologats. Nosaltres fins fa poc fèiem una licitació pel subministrament de les subscripcions en paper, que ja no fem. Les compres dels llibres han de ser amb proveïdors homologats.
- No compren amb targeta de crèdit. Nosaltres no tenim tampoc aquesta opció.
- Disposen d'un sistema de reclamacions de monografies amb els editors dins ALMA. Nosaltres encara no l'hem implementat.
- Disposen de la informació de cada subscripció dins una wiki, on informen dels preus, augments i usos de cada recurs per valorar les renovacions. Nosaltres aquesta informació la tenim dins ALMA, principalment dins les PO Lines.

A la tarda em vaig reunir amb el **Julian Vuorimäki**, de l'oficina d'Open Access de la Freie Universität de Berlin. Es tracta d'una oficina externa a la pròpia biblioteca, en la que gestionen el portal de revistes científiques en obert de la Freie Universität de Berlin, equiparable al nostre RCUB. Va fer una presentació sobre aquest portal i sobre el seu repositori institucional Refubium.

Dia 5

L'últim dia de l'estada em vaig reunir amb **Antje Meyer**, de l'equip de Monografies de Gestió de la Col·lecció. Em va fer una demostració del flux de treball que fan a ALMA per la compra d'un llibre electrònic individual. A diferència de nosaltres, cada biblioteca gestiona des de l'inici fins al final la gestió de la compra. Ella és l'encarregada de crear la PO Line, passar la factura, fer la recepció o activació del recurs, i passar les dades a les seves companyes de catalogació perquè incorporin el registre al catàleg col·lectiu de la Bavarian State Library, on participa la Freie Universität de Berlin, així com altres biblioteques de Berlin. Tot i ser fluxos de treball diferents als nostres, les maneres de fer les tasques dins ALMA és molt semblant a com la fem nosaltres al CRAI de la Universitat de Barcelona.

Per finalitzar vam fer un resum i valoració de l'estada amb el **Leon Krauthasen** i la **Simone Schütte**, responsable de recursos humans de la Freie Universität de Berlin, i primera persona amb qui vaig contactar abans de sol·licitar l'estada.

Valoració final de la visita

La valoració de l'estada és molt positiva. Per una banda ha estat molt enriquidor poder fer una immersió durant una setmana en una universitat de referència com és la Freie Universität de Berlin. L'acollida per part del seu personal ha estat molt bona, tot i les petites problemàtiques de comunicació que ens hem pogut trobar, ja que no totes les persones disposaven d'un mateix nivell d'anglès, idioma amb el que s'ha fet la major part de la comunicació.

La Freie Universität de Berlin Bibliothek i el CRAI de la Universitat de Barcelona són dues institucions d'unes dimensions similars que treballen amb el mateix sistema de gestió de biblioteques ALMA. Més enllà de les diferències existents entre les biblioteques i les diferents cultures de treball que tenen una biblioteca universitària catalana i una alemanya, el intercanvi d'experiències ha estat molt enriquidor, penso que per a les dues parts. Tenim problemàtiques comunes del propi context en el que ens trobem i que ens afecten de forma semblant. L'increment dels preus de les subscripcions per part dels editors, agreujat per l'augment de preu que suposen els acords transformatius són problemes comuns que hem d'afrontar de forma coordinada entre les biblioteques universitàries per mirar de trobar solucions.

Entre els aspectes positius de l'experiència cal destacar els processos de treball que es poden incorporar al nostre CRAI, acreditats pels anys de d'experiència que la Freie Universität de Berlin ja porta amb ALMA:

- La introducció de les **reclamacions** de les monografies no servides als editors: crec que es podria incorporar als fluxos de treball del CRAI de la Universitat de Barcelona d'una manera més o menys ràpida, ja que no suposa una gran inversió en recursos per fer-la, i possibilitaria una gestió més automàtica i eficient dels processos de reclamació als editos.
- La integració del programa comptable **SAP** amb ALMA: aquesta integració no suposaria una gran millora per la nostra feina diària, ja que el SAP disposa d'una estructura més rígida, i per molt que a ALMA estiguin totes els pagaments estructurats en pressupostos, al SAP quedarien en un sol pressupost.
- Pàgina amb informes d'**Analytics** allotjada al nostre servidor: podria ser una bona manera d'estructurar la gran diversitat d'informes i panells que tenim a Analytics, i que no sempre són fàcils de gestionar. Cada usuari només podria accedir amb identificació als informes d'Analytics dels que disposa permisos, i ho faria d'una forma molt més ràpida.
- Per altra banda, alguns aspectes no han pogut respondre a les expectatives que jo tenia abans de l'estada, com és el cas de les **estadístiques d'ús** i l'ús d'Analytics com a eina per valorar el cost per ús dels recursos i possibles renovacions. Tot i els anys de treball que porten amb ALMA no han pogut desenvolupar tot el que haurien volgut les estadístiques d'ús dels recursos electrònics, i nosaltres al CRAI tenim uns informes més elaborats i desenvolupats pel que fa a aquest àmbit.

Segurament que faria falta una estada més llarga per poder tenir una major visió d'una biblioteca tan gran i estructurada com aquesta, on cada feina està molt compartimentada, i on no he pogut arribar a conèixer la totalitat de l'estructura organitzativa de la biblioteca. En qualsevol cas ha estat una gran oportunitat, una enorme experiència i sense dubte que repetiria.

Amb el personal de Gestió de la Col·lecció de la Freie Universität Berlin Bibliothek